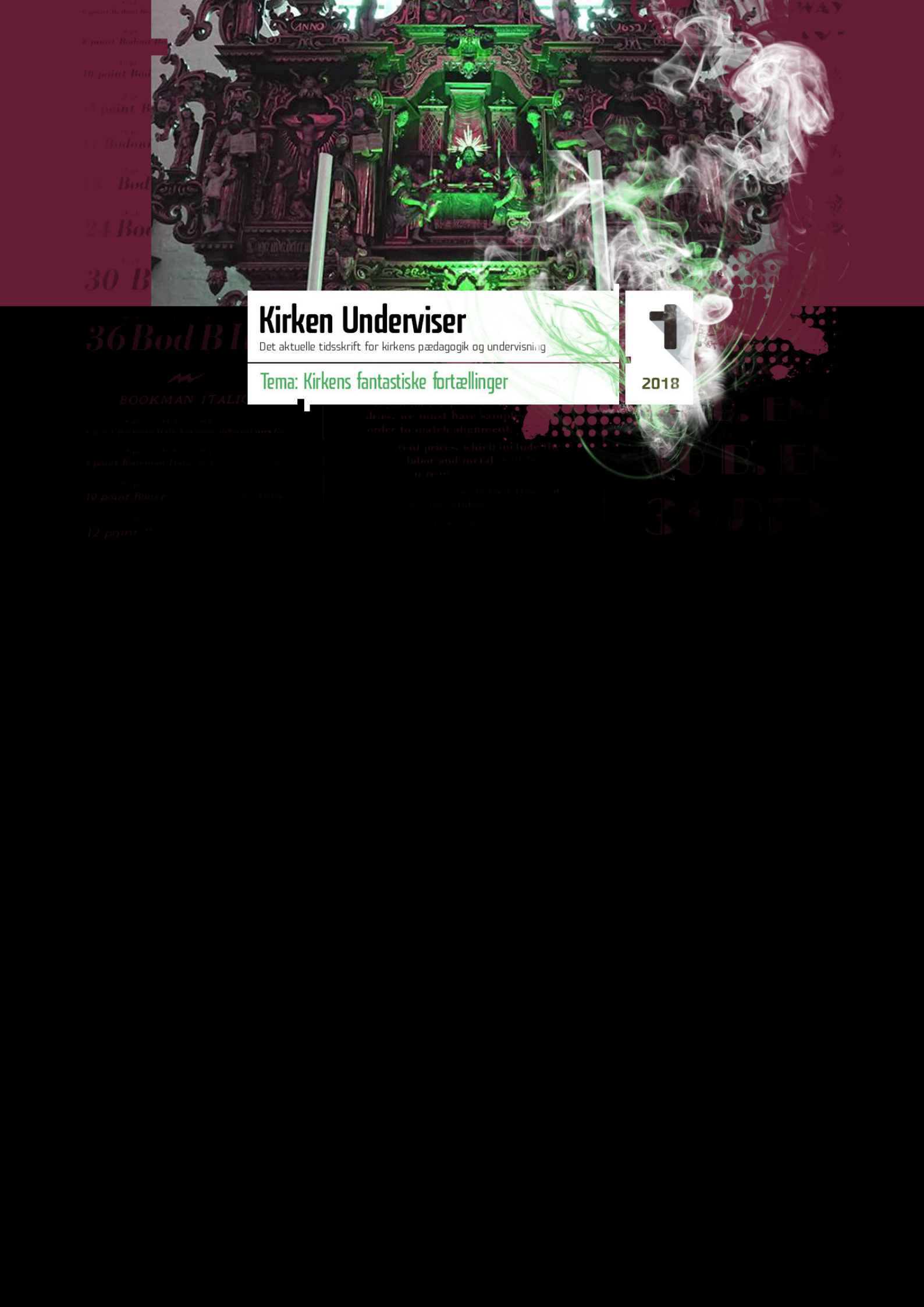

6 point Bodoni Bo
8 pt
8 point Bodoni Bo
10 point Bod
12 point B
14 pt
16 Bodoni
18 Bod
20 Bod
24 Bod
30 B

36 Bod B

BOOKMAN ITALIC

10 point Bodoni Bo
12 point Bodoni Bo
14 point Bodoni Bo
16 point Bodoni Bo
18 point Bodoni Bo
20 point Bodoni Bo
24 point Bodoni Bo
30 point Bodoni Bo
36 point Bodoni Bo

Kirken Underviser

Det aktuelle tidsskrift for kirkens pædagogik og undervisning

Tema: Kirkens fantastiske fortællinger

1
2018

Fantasy: Litteratur eller film som bruger elementer fra magi, myter eller eventyr, og som typisk foregår et andet sted end i den virkelige verden.

Den danske ordbog

Preben Medom Hansen, medarbejder ved KK44 Skoletjenesten i Silkeborg

Sidsel Leth Svensson, religionspædagogisk konsulent &

Charlotte Chammon, Sognepræst i Nørre Herlev Kirke

Den gode fantasyfortælling suger læseren eller tilskueren ind i sit univers af lys, mørke, magi, nederdrægtige skurke og udvalgte helte, der overvinder alle forhindringer. Der er en fascinationskraft og et indlevelsespotentiale i fantasy, der kalder på et mylder af spændende forløb og projekter – også i en kirkelig sammenhæng.

Der er skrevet utallige bøger og artikler om, hvordan fantasy og fantastiske fortællinger kan læses med kristne briller. Det teoretiske er derfor ikke vores fokus i dette nummer af Kirken Underviser. Det er derimod praksis. Hvordan bliver en række fantastiske fortællinger helt konkret brugt i folkekirken til forkyndelse og undervisning?

De første to artikler af Karina Juhl Kande og Sidsel Leth Svensson er fyldt med inspiration og tanker bag børnegudstjenester med Halloween, Harry Potter og andre temaer, som børnene kender fra bøger, film og spil. Hvordan kan det gøres – og ikke mindst hvorfor!

» Hvordan bliver en række fantastiske fortællinger helt konkret brugt i folkekirken til forkyndelse og undervisning? «

En konfirmandevent inspireret af Hildegard von Bingens forunderlige univers fortæller Anne-Birgitte Zoëga, Rose Marie Tillisch og Rikke Strandgaard om. »Hvilke værdier kan man leve og dø på?« er dagens tema, som konfirmanderne arbejder med på forskellig vis.

Kan man forestille sig en studiekreds over forskellige streaming-serier, nu de unge mænd mellem 16 og 34 år ikke længere læser bøger? Preben Medom Hansen har gjort sig overvejelserne.

To Skoletjenesteprojekter præsenteres: Stefan Teilmann Laub Nielsen fortæller om et Star Wars projekt fra Sydsjælland, Lolland og Falster, om religion, mytologi og jediisme. Sidsel Leth Svensson fortæller om Faxe, Stevns og Køges efterårsprojekt om Harry Potter og kærlighedens magi.

Sidsel Lyster giver fire grunde til at læse Harry Potter, hvor Jesus gøres til en moderne eventyrhelt. Harry Potter kan ses som en indgang til det kristne univers for børn og andre begyndere.

Slutteligt giver Mikkel Medom en anmeldelse af Game of Thrones som en fortælling om skæbnelod og sammenhold mod menneskets største og sidste fjende mere end en nihilistisk amoralsk færd gennem den barske middelalder.

Ønsker du et mere teoretisk indblik i emnet fantasy og kristendom kan vi anbefale:

- Religionspædagogisk Tidsskrift, nr. 1, 2010. Tema: Fantasy og religion.
- Bibliana, nr. 1, 2011, Fantastiske fortællinger: magi, monstre og mirakler

Halloween i kirken – godt og grufuldt

Fejringen af halloween vinder større og større udbredelse og er en oplagt anledning til at formidle det kristne budskab til dem, som synes tærsklen til kirken er lidt for høj resten af året. Det handler ikke om besøgstal, men om at tale meningsfuldt ind i den virkelighed, som folk befinder sig i. Det kan halloweens fantasiverden kan være med til.

Af Karina Juhl Kande, sognepræst i Karlebo Sogn

At lave et halloweenarrangement med gys og uhygge i kirken er både rigtig sjovt, familievenligt og vældig populært. Det giver også en god anledning til at forsage Djævelen og alle hans gerninger og alt hans væsen og for at bede til Gud om at fri os fra det onde. For hvad forstår mennesker i dag ved Djævelens væsen og det onde? Fantasien og legen er en vigtig sprække til alvoren i denne sammenhæng. Vi bruger et sprog og nogle begreber i kirken, som kan virke fremmedgørende på nogen; men fremfor at give køb på det sprog, synes jeg, det er spændende at finde sammenhænge, hvor det igen bliver forståeligt. Det er halloweengudstjenesten i Karlebo Kirke et eksempel på.

» En halloweengudstjeneste kan noget, som Alle helgens dag hverken kan eller skal. Ved Alle helgen har vi en lang og god tradition for at mindes de døde, hvorimod halloweenfejringen, hvor mørkets og lysets kræfter brydes og fantasien får frit løb, endnu ikke er blevet fast tradition i kirken; så her har vi muligheden for at fylde ny vin på nye sække. «

(U)hyggelig, rolig, Gud, er din bolig

Vi pyntede den gamle middelalderkirke indvendig med rigelige mængder af spindelvæv og edderkopper, vi tændte græskarlanterner og fakler udenfor og bad en håndfuld konfirmander om at svæve sukkende og stønnende omkring på kirkegården iført hvide lagener.

En af mine kolleger er betænkelig ved, at vi skruer op for uhyggen i forbindelse med halloweengudstjenesten, fordi han mener, at der i forvejen er så rigeligt med uhygge og gru i menneskers liv. Og det er selvfølgelig sandt, at død, angst og fortvivelse kan trænge sig på i vores liv og tage glæden og håbet fra os. Men den fantasifulde og legende iscenesættelse af det uhyggelige giver os netop en mulighed for at tale konkret om mørket i verden og i os selv, samtidig med at vi kan holde det ude i strakt arm – og nede i børnehøjde.

En halloweengudstjeneste kan noget, som Alle helgens dag hverken kan eller skal. Ved Alle helgen har vi en lang og god tradition for at mindes de døde, hvorimod halloweenfejringen, hvor mørkets og lysets kræfter brydes og fantasien får frit løb, endnu ikke er blevet fast tradition i kirken; så her har vi muligheden for at fylde ny vin på nye sække. Det, jeg mener, er, at vi har mulighed for at lege med både indhold og form, selvom vi står solidt plantet, hvor vi plejer, nemlig i kirken. Det bedste er, at mennesker, som ellers aldrig kommer i kirken, oplever at kunne gå til gudstjeneste med deres børn uden at føle sig malplacerede og akavede. Og så kommer de igen!

Det kristne skelet

Vi laver en interaktiv halloweengudstjeneste i form af et stjerneløb, for på den måde kan rigtig mange mennesker i alle aldre være med. Men det er stadig gudstjenesten, som udgør arrangementets skelet, fordi hver post repræsenterer et af gudstjenestens almindelige led. Og så er det ellers op til den, der har ansvaret for den enkelte post at gennemtænke og udforme aktiviteten. Vi er fem præster i sognet, og vi får hjælp af en stor gruppe af engagerede frivillige, så mulighederne er mange.

Den indre sammenhæng mellem de enkelte poster i stjerneløbet og kirkens gudstjeneste behøver ikke at blive skåret ud i pap for deltagerne – tværtimod; kristendommens tankegods og traditioner er jo noget, man bliver fortrolig med over tid, men der må ikke herske tvivl om, at ryggraden i arrangementet er den kristne grundfortælling.

Der har på det seneste været mange anledninger til at diskutere, hvad der hører hjemme i kirkens rum, og hvad der ikke gør, ligesom folkekirken ofte beskyldes for at lefle for tidsånden. Men efter min mening kan der foregå snart sagt hvad som helst i kirken, hvis ellers den teologiske kerne i arrangementet er tænkt ordentligt igennem, og hvis det, der foregår, har en tydelig forankring i evangeliet. Halloweengudstjenesten iscenesætter, at vi i kirken har noget, som kan trøste os i sorg og angst, som kan sætte os fri til at være noget for hinanden og som kan oplyse det truende mørke i os selv og i verden omkring os: Guds ord, der lyser for os og leder os på rette vej.

» Halloweengudstjenesten iscenesætter, at vi i kirken har noget, som kan trøste os i sorg og angst, som kan sætte os fri til at være noget for hinanden og som kan oplyse det truende mørke i os selv og i verden omkring os: Guds ord, der lyser for os og leder os på rette vej. «

Rygraden – rent praktisk

Halloweengudstjenestens forløb i Karlebo Kirke:

- Præludium
- Velkomst og en bøn om at Gud må vise os vej og indgyde os håb
- 1. Salme: Ingen er så tryk i fare
- Udsendelse: Menigheden sendes af sted i hold med hver sin holdkaptajn
- På vej: Holdene bevæger sig rundt til de fem poster:
 - 1) I kapellet hjælpes man ad med at samle sætningerne fra Fadervor i den rigtige rækkefølge (gudstjenesteled: Fadervor)
 - 2) I menighedshuset hører holdet om H.C. Andersens eventyr Snedronningen som en fortælling om at kunne sit Fadervor, dvs. at forstå sig selv som Guds barn og om næstekærlighed (gudstjenesteled: prædiken)
 - 3) På kirkegården lærer holdene at slå korsets tegn efter at have hørt en meget uhyggelig historie (gudstjenesteled: korstegn og trosbekendelse)
 - 4) I våbenhuset indøves en salme med hjælp fra en kirkesanger, organisten og et lille transportabelt orgel (gudstjenesteled: salmesang)
 - 5) Ved alteret fortælles om Jesu sidste nat, og der uddeles brød og druesaft (gudstjenesteled: nadver)
- Hjemme igen: Alle samles i kirken, hvor der ganske kort følges op på temaer og aktiviteter fra stjerneløbet
- 2. Salme: Altid frejdig, når du går
- Fadervor og velsignelse
- 3. salme: Du, som har tændt millioner af stjerner
- Postludium
- Vi spiser sammen i menighedshuset Længen ved siden af Kirken

Litteraturanbefaling:

Gud flyver forrest. Håndbog i børnegudstjenester (red. Ane LaBranche), Eksistensen 2017. Bogen har et udførligt afsnit om allehelgenstiden, hvor der også er skitser til gudstjenester om halloween.

Flere gange om året bliver Sankt Nicolai kirke i Køge forvandlet til et fantastisk rum, som taler til børn i et sprog, de forstår, og med en ramme som her og nu er oppe i tiden med de film, bøger og spil, som optager børnene. Fx Frozen, Pokémon, Star Wars, Ninjago eller Harry Potter. Og netop Harry Potter har de senere år været den fantastiske ramme om kirkens børnegudstjenester i forbindelse med Halloween.

Af Sidsel Leth Svensson, religionspædagogisk konsulent

Charlotte Dybdahl Winther og Signe Asbirk er præster ved Køge Kirke. Idéerne og begejstringen flyver hen over skrivebordet på deres fælles kontor. De samles op og bliver i ping pong med hele kirkens personale til børnegudstjenester, hvor fokus både er på oplevelse, inddragelse og forkyndelse.

Kirken Underviser har mødt Charlotte og Signe til en snak om børnegudstjenester, Harry Potter og kristendom. Og det står hurtigt klart, at kirkens børnegudstjenester ikke er præsternes »one-man-show,« men en aktivitet, som inddrager hele kirken. Det gælder ikke mindst i forbindelse med Harry Potter gudstjenesterne.

» Det var en mørk aften i oktober, en aften som i aften. Med græskar udenfor og indenfor, orange græskar med lys i. Små lys der stod og blafrede i mørket. Det var den 31. oktober, Allehelgens aften, bedre kendt som Halloween. En aften hvor mørke kræfter er på spil... Og denne aften var endnu mørkere end normalt. For ham – I ved hvem – ham den onde troldmand, mørkets Herre, lord Voldemort – han var ude i natten for at gøre det af med sine fjender. «

Signe Asbirk, fra prædikenfortælling til Harry Potter børnegudstjeneste

Den magiske musik

Harry Potter gudstjenesten i Køge Kirke varer omkring en halv time. Præsterne fortæller, at stemningen i rummet er vigtig. Der kan både være levende lys, lyseffekter på altertavlen eller stearinlys, der er projekteret op i kirkens hvælvinger, som var man i storsalen på selveste Hogwarts. Dette står kirkens kirke- og kulturmedarbejder for.

Kor og organister spiller også en stor rolle under gudstjenesten. Dels i forbindelse med salmevalget, hvor 2. vers af Altid frejdig, når du går har været oplagt, når Fadervor introduceres som den formular, der kan beskytte mennesket mod mørkets kræfter.

Aldrig ræd for mørkets magt,
stjernerne vil lyse!
Med et Fadervor i pagt
skal du aldrig gyse!

De mange børn er opslugt af stemningen, men har også brug for at være med. Derfor vil der ofte blive sat fagter til salmerne.

Organisterne bringer børnene til Hogwarts ved at spille et potpourri af musiktemaet fra filmene – både som præ- og postludium og som underlægning til præstens fortælling. Men koret leger også med for at gøre stemningen helt rigtig. Fx ved at opføre »Double Trouble« fra Harry Potter og fangen fra Azbakan eller ved at fremføre deres Potter Puppet Pals – et talekor med papdukker fra Harry Potter universet.

Musikken fylder i det hele taget meget til en Harry Potter gudstjeneste. Signe Asbirk forklarer: »Noget af det bedste ved at bruge fx Harry Potter eller Star Wars til en gudstjeneste er, at musikken er så pompøs. Det er musik, der passer godt til kirkerummet.«

Charlotte Dybdal supplerer: »Organisterne bliver lige så tændte på det, som vi gør. Det er det, der er det sjove ved at lave børnegudstjenester. Det er ikke os, der siger, hvordan det skal være. Det er noget, vi snakker om og ping ponger om. Børnegudstjenesten bliver til en slags legeplads, hvor vi kan prøve ting af, fordi der er lidt højere til loftet end ved andre gudstjenester.«

Fortælling og formularer

Præstens fortælling midt i gudstjenesten kobler Harry Potters univers til kristendommen. Det kan være gennem fordelingshatten, der som Gudfader ser vores inderste tanker. Den talende hat er naturligvis med som rekvisit og består af en almindelig heksehat, som er omdannet til en hånddukke.

Et andet fokus kan være Harrys usynlige kærlighedsmærke (der ikke må forveksles med hans ar), som ligner det kærlighedsmærke, vi har fået i dåben.

Præsten vil også præsentere kristendommens kraftfulde formularer. Fadervor, der som nævnt beskytter mod mørkets kræfter, består af syv bønner og kan fx give Voldemorts syv horcruxer en på sinkadusen. Og så er der naturligvis velsignelsen – et magisk kram fra Gud.

Som et ekstra pift kan præsten finde på at afslutte sin fortælling med at understrege, at der altid kan blive tændt et lys i mørket. Og med formularen lumos skyder en halv meter flammer op fra døbefonten. Dette kan lade sig gøre, fordi kirkens kirketjenere forinden har fundet og afprøvet den helt rigtige balance mellem salt og sprit, så sikkerheden er i orden.

Tilbage står nu at mætte de mange unge hekse og troldmænd, som har været til gudstjeneste. Det sørger menighedsrådet og kirke- og kulturmedarbejderen for i sognegården, samtidig med at de uddeler de tryllestave, som er skaffet til veje og skåret af medarbejderne ved kirkegården.

Alle i og omkring kirken har kort sagt været med i planlægningen af gudstjenesten.

*»... Og så får han det at vide. At hans mor ofrede sig, for hans skyld.
"Og en sådan handling efterlader et mærke«, siger Dumbledore. »Et
mærke man ikke kan se. Det lever i selve huden«. »Hvad er det?«,
spørger Harry. »Det er kærlighed, Harry, kærlighed«, svarer den
gamle kloge troldmand. »Og nu skal I høre. For sådan et mærke har
I også fået. Måske I ikke kan huske det. For de fleste af jer, fik det, da
I var helt små. Men måske I har fået fortalt om det. At da I blev døbt,
da fik I også et mærke, som blev tegnet på jeres ansigt og jeres bryst.
Og det mærke, det er korset.«*

Signe Asbirk, fra prædikenfortælling til Harry Potter børnegudstjeneste

Harry Potter og kristendom for børn i dag

Det er ikke en tilfældighed, at det netop er til Halloween, at Køge Kirke i de senere år har valgt at bruge Harry Potter som tema for deres børnegudstjenester. Kender man lidt til Harry Potter, så ved man også, at det netop var til Halloween, at Harrys forældre blev dræbt af Voldemort, og at det er her fortællingen tager sin begyndelse. Men derudover er universet på mange måder oplagt som udgangspunkt for kristen forkyndelse.

Signe Asbirk uddyber: »Der er masser af oplagte emner i Harry Potter universet, som kan knyttes til kristendommen. Fx helt grundlæggende det med det gode mod det onde – lys og mørke som kæmper mod hinanden. Og den usynlige beskyttelse som Harry får pga. sin mors kærlighed. Det kærlighedsmærke er helt oplagt at koble til dåben.«

»Gennem fx Harry Potter kan vi tale ind i den tid, børnene er i,« fortsætter Charlotte Dybdahl Winther, »ellers bliver kristendommen kun sådan noget om gamle dage. Så bliver det ikke rigtigt noget, der vedrører dem. Hvis de lige pludselig kan få øjnene op for, at Gud måske er i alting, en tro på at Gud er i alting, så må det også kunne lykkes at finde Ham i Star Wars eller Harry Potter. De skal have et billede af, at kristendommen er levende. Lige nu og her. Også i alle de her tossede ting.«

Signe Asbirk afslutter: »Det handler også om, at vi tager fortællingerne tilbage. Her er fx en for-

tælling, hvor Harry Potter dør for at redde sine venner og opstår. Den har vi hørt før! Vi tager ganske enkelt fortællingerne tilbage!«

Det praktiske

Børnegudstjenesterne i Køge Kirke er særligt for børn fra børnehavealderen til 3. klasse. De finder sted på fredage kl. 17.15-17.45 og afsluttes med pizza og en kreativ aktivitet i sognegården. Deltagelsen er gratis, men der er tilmelding til spisningen. På den måde kan gudstjenesten til en hvis grad forberedes i forhold til antallet af børn.

Kræfternes kamp er en konfirmandevent, der med udgangspunkt i Hildegard von Bingens forunderlige univers formidler grundlæggende værdier i kristendommen. Konfirmanderne arbejder med laster og dyder, det onde og det gode i et fantastisk univers og i deres hverdag. Igennem dagen er De ti bud, Fadervor og det dobbelte kærlighedsbud pejlemærker for konfirmandernes beslutninger om, hvad der er værd at kæmpe for. Hvilke værdier kan man leve og dø på?

Af Anne-Birgitte Zoëga, præst og teologisk konsulent, Rose Marie Tillisch, præst og Rikke Strandgaard, kirke- og kulturmedarbejder

Det er tredje år i træk, at vi arrangerer konfirmandevent i Rødovre/Hvidovre provsti. Første år deltog fem af provstiets otte kirker, andet år syv og i år er alle kirker med. Alle konfirmander i provstiet, og det er i år 480 unge mennesker, deltager.

Vi behøver ikke at gå over åen efter vand, når konfirmanderne skal arbejde med det gode og det onde i dramatiske og fantasifulde universer. Der er masser at hente i den kristne tradition. Derfor har vi valgt at tage udgangspunkt i Hildegard von Bingens stærke billedunivers. Hildegard levede Tyskland i 1100-tallet og var bl.a. teolog, abbedisse og forfatter. Hendes teologi tager udgangspunkt i det levende ord og kan på mange måder minde om N.F.S. Grundtvigs. Vi har bl.a. hentet inspiration fra hendes første bog »Scivias – Kend vejene, Guds og dine egne« og hendes senere bog Liber

Vitae meritorum - Mennesket i ansvarligheden samt i syngespillet Ordo Virtutem – Kræfternes Kamp, hvor dyder og laster kæmper mod hinanden. Det kommer for konfirmanderne til at handle om, hvad man kan leve og dø på, og i den forbindelse inddrages Fadervor, De ti bud og det dobbelte kærlighedsbud.

» Vi behøver ikke at gå over åen efter vand, når konfirmanderne skal arbejde med det gode og det onde i dramatiske og fantasifulde universer. Der er masser at hente i den kristne tradition. «

Fordybelse og kamp – Programmet for dagen

Kl. 9.30

Konfirmanderne møder op i deres egen kirke, hvor de sammen med deres præster, organister, kirke- og kulturmedarbejdere m.fl. bliver kørt med bus til deres venskabskirke. De otte kirker er koblet sammen to og to i såkaldte venskabskirker.

Kl. 10.00

Fælles introduktion til dagen i de fire kirker vha. en film, hvor konfirmanderne møder »Urkærligheden«, der præsenterer dem for dagens univers og forløb.

Kl. 10.30

Konfirmanderne (ca. 120 i hver kirke) opdeles i fire faste grupper. I disse grupper skal de nu i 45 min. af gangen fordybe sig i fire forskellige værksteder.

De fire værksteder:

1. De fire dyder. Disse er: kærlighed, barmhjertelighed, ydmyghed og tro. Konfirmanderne skal forholde sig til, hvad de forstår ved begreberne, sætte Deti bud, Det dobbelte kærlighedsbudskab og Fadervor i spil i forhold til begreberne og komme med eksempler på, hvordan de oplever begreberne i deres egen hverdag. Værkstedet ledes af konfirmandernes præster, kirke- og kulturmedarbejdere og frivillige.
2. De fire laster. Disse er: misundelse, hovmod, hårdhertethed og vantro. Begreberne behandles ud fra samme skabelon som dyderne.
3. Kampskole med rollespilsvåben. Her øves konfirmanderne i at kæmpe ærefuldt eller med vanære. Værkstedet ledes af professionelle rollespillere samt nogle frivillige. Der er forslag om, at man i dette værksted også kan producere bannere til brug i den senere kamp.
4. Kampmusikskole. I dette værksted øves der kampråb, sange, stomp med mere. Værkstedet ledes af kirkernes organister og andremusikkyndige. Kampråb og sange skal bruges i den senere kamp.

Kl.12.00

Frokost.

Kl. 13-14.30

Værkstederne – del to. Værkstederne gentages med nye grupper.

Kl. 14.45

Alle konfirmander bliver kørt til Avedøre Kirke, hvor det store slag skal stå.

Kl. 15.15

Intro i kirkerummet, hvor »Urkærligheden« vil bede konfirmanderne om at tage stilling til, om de vil kæmpe for dyder eller laster. De bliver derefter iklædt et enkelt kostume og får våben eller musikinstrumenter, alt efter hvad de har valgt.

Kl.16.00

Det store slag på græssletten, hvor dyder og laster kæmper mod hinanden akkompagneret af kamp-råb og stomp. Alle konfirmander får mulighed for både at kæmpe og at lave musik.

Kl. 16.30

Gudstjeneste med en prædiken, som tilpasses resultatet af kampen.

Kl. 17.00

Helstegte pattegrise med salat og brød i kirkens gård.

KL. 18.00

Fælles afslutning.

» Det er et projekt, hvor stort set alle kirkens faggrupper, præster, kirke- og kulturmedarbejdere, organister, kirketjenere samt en hel del frivillige arbejder sammen, hvilket også har været et af formålene med projektet. «

Samarbejde i provstiet

Denne konfirmandevent er udtryk for et stort anlagt samarbejde i hele provstiet. En lille arbejdsgruppe har holdt møder siden sommeren 2017. Vi har desuden brugt et par timers møde på et provstikonvent og venskabskirkerne har holdt møder sammen for at forberede dagen. To dage før selve eventen mødes alle ansatte og frivillige og gennemgår dagen. Vi har søgt provstiet om penge til projektet, som er blevet bevilliget. Det er et projekt, hvor stort set alle kirkens faggrupper, præster, kirke- og kulturmedarbejdere, organister, kirketjenere samt en hel del frivillige arbejder sammen, hvilket også har været et af formålene med projektet. Hvad sagde Luther?

I reformationsåret er det på sin plads at trække Luther frem. Luther kan om nogen understrege

dåbens kraftfulde virkning, og han taler stærkt om dåben som et udtryk for, at det ene og alene er Gud, der frelser. Og derfor sætter Luther også tyk streg under dåbens trøst, når et menneske er anfægtet over sin egen uduelighed som et kristent menneske. I Den Store Katekismus siger han f.eks.: »Dåben er så fuldt af trøst og nåde, at himmel og jord ikke kan rumme det«. Men så følger det lige efter i næste sætning: »Men det er en stor kunst at tro det. Der er ingen mangler ved skatten, men der mangler det, at man griber og fastholder den. Derfor har enhver kristen hele livet igennem nok at lære og øve sig i angående dåben. Han har altid nok at gøre med at blive fastere i troen på, hvad dåben tilsiger og bringer, nemlig sejr over døden og Djævelen, syndernes forladelse, Guds nåde, Kristus med alt, hvad han har og Helligånden med sine gaver«. Luther er med andre ord helt på linje med Det Nye Testamente. Dåben skal gribes og fastholdes i tro. For, som Luther siger det i samme skrift: »Uden tro er dåben ingen nytte til, selvom den i sig selv er en guddommelig og uvurderlig skat«.

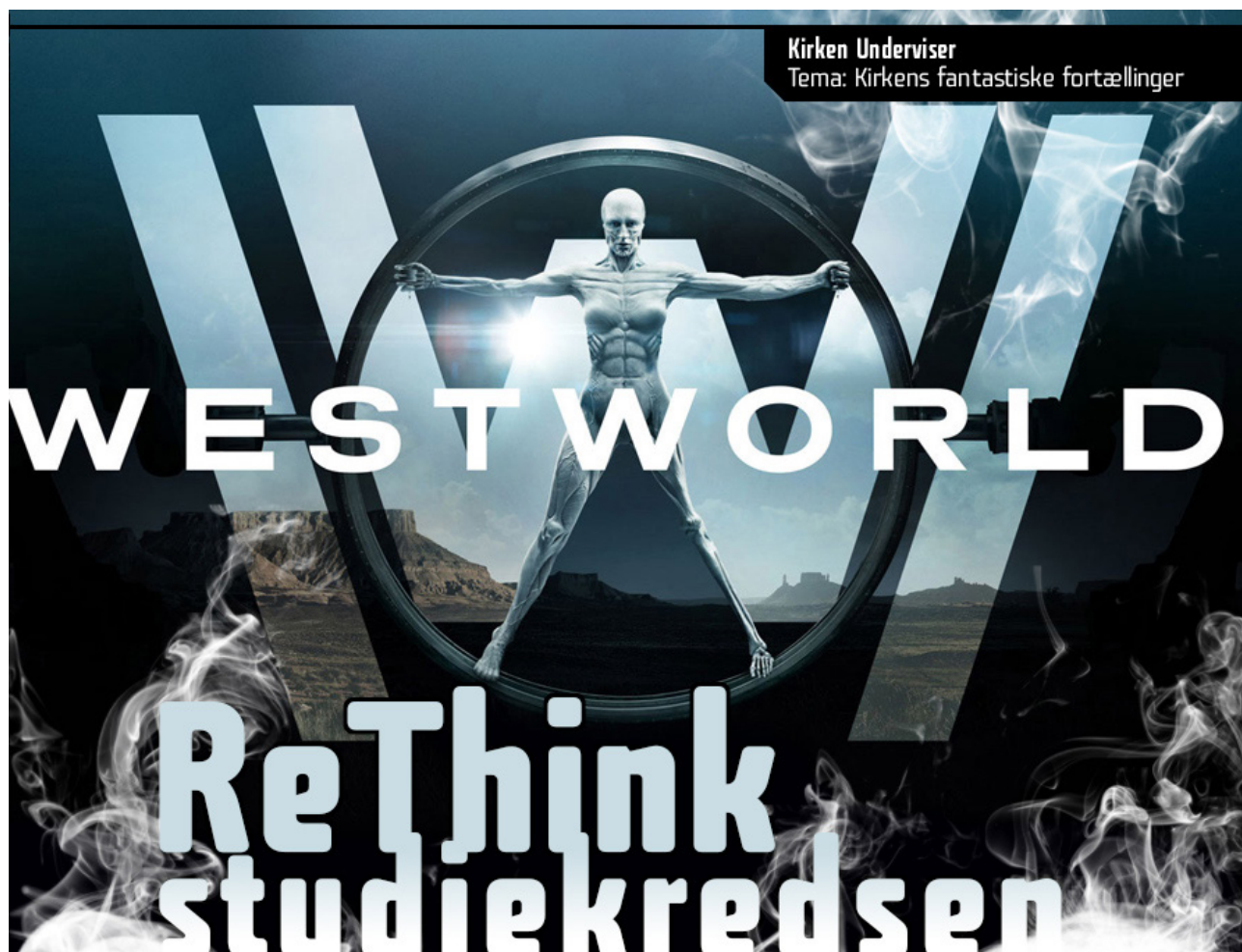
Og et andet sted igen i Den Store Katekismus siger han: »Derfor skal enhver anse dåben for sit daglige tøj, som han altid skal have på, så han altid er at finde i troen og dens frugter, holder det gamle menneske nede og lader det nye vokse. For vil vi være kristne, må vi øve den gerning, som vi blev kristne ved. Men falder nogen ud, må han atter komme tilbage«.

Konkrete muligheder

Kort sagt: Der er meget på spil, når vi døber mennesker. Der er et helt liv på spil, hele det efterfølgende liv i tro og lydighed. Derfor skylder vi også som kirke og menighed at gøre dåbsfamilier opmærksom på det. Og ikke bare »opmærksom«. Vi skal hjælpe dåbsfamilier ind i en praksis med sammenhæng mellem dåb og tro. Og det gøres der som sagt forsøg på mange steder. Med diverse dåbsarrangementer, babysalmesang, børneklubber, familiegudstjenester, dåbsklub osv.

Hos os foregår det selvfølgelig med en dåbssamtale med præsten før dåb, men så også med et arrangement, hvor flere fra kirken er i spil med undervisning om, hvad det er, der siges ja til i trosbekendelsen, om kirkens tilbud til børnene, og så en forælder der fortæller om, hvad de gør hjemme for at synliggøre troen for og sammen med børnene. Desuden meldes barnet ind i en dåbsklub, som følger op med diverse ting de næste fem år. Og så har vi babysalmesang, børneklubber og den slags.

Summa summarum: Lad os give den fuld skrue i folkekirken for at fremme sammenhængen mellem dåb og tro. Dåbsgaven skal tages i brug. Alt andet vil være trist som regnvejrs hele juli måned.

De mange gode serier på streamning-tjenester som Netflix og HBO udgør et virtuelt og flittigt besøgt bibliotek med fortællinger om mening, eksistens og etik. Disse fortællinger kan bruges i den kirkelige undervisning.

Af Preben Medom Hansen, medarbejder ved KK44 Skoletjenesten i Silkeborg

Nævn en bog, som over 30% af de 25-årige mænd i dit sogn har læst!

Det er vist en umulig opgave. Unge læser mindre end tidligere og har derfor ikke bøger som fælles reference. Men når det kommer til TV-serier, er billedet et andet. Her vil jeg let kunne nævne fire-fem serier, som over 30% af alle danske 25-årige mænd har set: Game of Thrones, Westworld, Stranger Things, Vikings og Breaking Bad vil være gode bud.

TV-serier hitter

Vi ser serier som aldrig før. Det gælder os alle sammen, men - ifølge Danmarks Statistik -særligt aldersgruppen fra 16 til 34 år. Netflix, HBO og de andre streamingtjenester er så udbredte herhjemme, at de fleste yngre danskere har købt eller til-lusket sig adgang. Samtidig er anmelderne enige om, at mange af serierne holder høj kvalitet. De bedste manuskriptforfattere, instruktører, og skuespillere

arbejder i dag med TV-serier, som tidligere blev set som et andenrangs-produkt sammenlignet med spillefilm.

Genopliv studiekredsen

Derfor fik jeg den tanke, at vi i folkekirken burde eksperimentere med at »re-thinke« den gamle velkendte studie/læsekreds-model til et serie-debat-forum. Den gode fortælling kalder på vores indlevelse og er derfor en engagerende måde at arbejde med eksistentielle og etiske temaer på. Masser af serier har vedkommende og relevante tematikker. Og i serier (og film) har de unge en fælles referenceramme af gode fortællinger, som de endda ofte er meget passionerede og nørdet vidende omkring.

» I science fiction-dystopien tager man en teknologisk eller samfundsmæssig tendens, og tænker »hvor galt kan det gå?« «

Sci-fi dystopier

Nu handler dette nummer af Kirken Underviser om fantasy, og der er heldigvis masse af gode muligheder netop i denne genre. Særligt når man inkluderer science fiction som del af fantasy-genren. For netop i disse år er der en bølge af intelligente – og ret dystopiske – science fiction serier, fx The Handmaidens Tail, Westworld, The Leftovers og Black Mirror.

I science fiction-dystopien tager man en teknologisk eller samfundsmæssig tendens, og tænker »hvor galt kan det gå?« Men selvom dystopien fortæller om noget, der er gået galt, så handler den i høj grad også om, hvad der er det gode. Det gode fremstår endda ekstra stærkt, fordi vi som publikum selv tænker og føler, at det mangler i fortælleuniverset. Det manglende gode bliver derved fortællingens drivkraft.

Hvordan mon man kommer i gang?

Godt spørgsmål, for vi har ikke i redaktionsgruppen fundet nogen, som har prøvet dette. Men det er næppe tilstrækkeligt bare at lave et opslag på Facebook, hjemmeside eller i kirkebladet. I stedet skal man have en eller to unge, som man møder face to face, med på idéen og så bruge deres netværk til at få samlet en lille gruppe.

Man behøver ikke som vært at have set alle seriens afsnit forfra og bagfra. Men som minimum skal man se et par afsnit og måske supplere med lidt artikel-læsning om universet.

» Bed en af de unge om at vælge et par klip fra afsnittet, som de gerne vil snakke om den første aften. «

Hvordan kan der arbejdes?

I en litteratur-studiekreds har deltagerne læst bogen i forvejen; og i en TV-serie-studiekreds har man set serien i forvejen. Det er altså ikke en fælles gang binge-watching i sognegården, der skal inviteres til (hvilket også ville give problemer ift. reglerne om, at streamingtjenester ikke må bruges til offent-

lige forevisninger). Jeg vil dog anbefale, at man til en start vælger et enkelt afsnit ud og beder alle om at have genset dette afsnit til den første aften, så de enkelte scener er i frisk erindring. Tit vil det allerførste afsnit være et godt valg, fordi seriens univers etableres her.

Bed en af de unge om at vælge et par klip fra afsnittet, som de gerne vil snakke om den første aften. Gerne med den binding, at klippet skal lægge op til en snak om det tema, I/du har valgt at koble med serien. At vælge en tematik, tror jeg, er nødvendig for, at samtalen ikke bliver for springende eller irrelevant i en folkekirkelig sammenhæng.

Præstens opgave er at forberede et lille oplæg om aftenens tema. Oplægget skal være det perspektiverende indlæg og behøver ikke holde sig til seriens univers. Her kan der inddrages bibelske tekster, teologiske og filosofiske tanker, litteratur m.m.

Første aftens program

Hvis vi fx vælger serien *Game of Thrones* og temaet det onde, kunne en aften se sådan ud:

1. Præsentation og indledende runde hvor hver deltager giver et hurtigt bud på følgende to spørgsmål: (20 minutter)
 - Hvad kan jeg godt lide ved GOT?
 - Hvordan er det onde beskrevet i GOT?
2. Vi ser sammen to-tre klip fra første afsnit, som en af deltagerne har valgt. Efterfølgende samtale om hvordan det onde er beskrevet i klippene (30 min)
3. Præsten giver et perspektiverende oplæg om det onde (15 min)
4. Samtale om det onde med inddragelse af GOT og præstens oplæg (30min)
5. Aftale program for næste gang (15 min)
 - Hvilket afsnit skal vi se til næste gang?
 - Evt. nyt tema?

Hvilken serie skal man vælge?

Først og fremmest skal man lytte til, hvad de unge kunne tænke sig. I anden omgang skal man overveje, hvilke serier man selv synes om og hvilke temaer, man ønsker at debattere.

Her er tre anbefalinger:

Game of Thrones (HBO)

Klassisk middelalge-fantasy à la Ringenes Herre - og så alligevel helt anderledes.

Tematikker: godt/ondt, hævn/tilgivelse, magt/afmagt, skæbne/frihed, døden som fjende og livsvilkår, klima.

Westworld (HBO)

Fremragende og kompleks fortælling med bl.a. Anthony Hopkins og Sidse Babett Knudsen.

Tematikker: Hvad er et menneske? Kunstig intelligens vs. menneskelig hjerne/sjæl, hvad er bevidsthed? Hvad er fri vilje? Mennesket der vil være skaber/Gud – Babelstårnmyten.

Black Mirror (Netflix)

Fortjener særlig anbefaling. Sort-humoristiske dystopier. Skræmmende realistiske og voldsomt underholdende. Hvert afsnit er en afsluttet selvstændig fortælling. Lægger op til etisk stillingtagen til de nye teknologier og samfundsudviklingen.

Og så er der alle filmene

Selvom serierne hitter, så laves der stadig gode film med et stort publikum.

Her lidt anbefalinger til nyere sci-fi film, der har gods til gode samtaler:

- Blade Runner 2049
- Interstellar
- AI Artificial Intelligence
- I-Robot
- Ex Machina
- Her
- District 9
- Eternal Sunshine of the Spotless Mind
- Children of Men

Folkekirkens skoletjeneste i Sydsjælland, Lolland og Falster har udviklet et undervisningsprojekt om Star Wars til udskolingen. Et projekt der handler om religion, mytologi – og den nye og anerkendte trosretning: jediisme.

Af Stefan Teilmann Laub Nielsen, underviser ved Professionshøjskolen Absalon

Gud, klassiske myter – og Star Wars!

»Jeg ville gerne have unge mennesker til at stille spørgsmål om Det store mysterium«, har George Lucas, manden bag Star Wars, udtalt. Han så med bekymring på sin samtid i begyndelsen af 1970'erne: Vietnamkrigen, stigende individualisering på bekostning af fællesskabet og en afstandtagen til religion i Vesten. Med film havde Lucas et stærkt redskab til at præge unge mennesker. Intentionen med Star Wars-filmene var ikke alene at lave underholdende rumeventyrfilm, men i høj grad også at få netop unge mennesker til at stille de store spørgsmål. Spørgsmål om Gud, vores eksistens, det gode og det onde m.m. Og det ved at anvende klassiske myter, som findes i alle religioner og kulturer. Lucas mente, at disse myter skal genfortælle for nye generationer – gerne i ny forklædning. Den centrale myte i Star Wars er Heltens rejse også kaldet monomyten. Det er historien om en ung mand, der i mødet med en mentor og det guddommelige/overnaturlige træder ind i en magisk verden, får magiske evner/kræfter – og ender med at redde verden/sit folk etc. Myten kendes fra et utal af kulturer og religioner, og Hollywood er glad for den, for helt fra Moseshistorien til Harry Potter er

denne historie blevet fortalt igen og igen ofte i skiftende gevandter. George Lucas var bl.a. inspireret af antropologen Joseph Campbells berømte bog om heltens-rejse myten »The Hero with a Thousand Faces«. Det guddommelige blev til Kraften, det gode og det onde og det dualistiske forhold mellem disse blev til den lyse og mørke side af Kraften.

» Men der er i høj grad også religiøse lag i form af kristne, taoistiske og buddhistiske elementer overalt i filmene. Fra kristendommen er temaer som fristelse, jomfrufødsel, frelserskikkelse, udvælgelse, dommedag m.m. fremherskende. «

Religiøse elementer i Star Wars

Star Wars er et rumeventyr i science-fiction-forklædning, og der er mange åbenlyse referencer som fx samuraikrigerkulturen (Darth Vaders dragt m.m.), Nazityskland (De store imperiale parader, farvevalg m.m.), westernmytologien (Han Solo som cowboy, værtshus-skyderi m.m.) etc. Men der er i høj grad også religiøse lag i form af kristne, taoistiske og buddhistiske elementer overalt i filmene. Fra kristendommen er temaer som fristelse, jomfrufødsel, frelserskikkelse, udvælgelse, dommedag m.m. fremherskende. En panteistisk forestilling om det guddommelige som en kraft (Tao), der gennemsyrrer alt, er lånt fra taoismen, hvor tanken om wu-wei (ikke-handlen og uselvskhed) og Yin og Yang – om end i en lidt anden form – repræsenterer det mørke og det lyse, er at finde i meget af jediernes filosofiske tankegods. Fra buddhismen låner Lucas meditation, tanken om lidelsen og ikke mindst vejen dertil. Anakin Skywalkers fald fra profeteret frelser – den der skal genoprette balancen – til Darth Vader, er en historie med lidelse som omdrejningspunkt – dog ikke lidelseshistorien, om end der kan forekomme elementer derfra. Lucas ønskede nemlig ikke at tage udgangspunkt i kun én religion, men netop flere religioner og ofte finde sammenhænge på tværs af disse. Personligt betragter Lucas sig selv som buddhistisk metodist.

Jediismen – rigtig religion!

Star Wars succes er ikke til at overse. De fleste ser det som god underholdning, et dragende univers – eskapisme når det er bedst. Men for nogen er George Lucas ønske om at skabe interesse om Det store mysterium taget meget konkret. Også for konkret i forhold til Lucas intentioner: I en række lande er religionen jediisme blevet anerkendt som en trosretning. Det er ikke børn og unge, der dyrker jediisme, men voksne der ikke kan finde sig til rette i traditionelt baserede og strukturerede trossamfund. De søger en åndelighed og finder svaret i populærkulturen. George Lucas har udtrykt: »Jeg har ikke villet opfinde en ny religion«, og »Star Wars er et tyndt grundlag for teologi. Derfor tøver jeg med at kalde Kraften for Gud.« Men virkeligheden blev altså en anden i en række lande.

» I forbindelse med indledende lærerkurser gjorde jeg en pudsig observation: Gennemsnitsalderen har været forholdsvis lav, og antallet af mandlige deltagere høj! «

Star Wars på skoleskemaet

I efteråret 2015 udvikledes et undervisningsprojekt om Star Wars til udskolingselever i folkekirkens skoletjeneste Sylf (Sydsjælland, Lolland og Falster) bestående af et baggrundsmateriale til læreren, elevtekster og opgaver samt en tilhørende hjemmeside med videoer, powerpoints og links. Projektet har nu kørt i to år og kører ligeledes nu i de folkekirkelige skoletjenester i Kolding og Roskilde-Lejre-Solrød-Greve. Sidstnævnte skoletjeneste har udbygget materialet med fokus på ondskab. I forbindelse med indledende lærerkurser gjorde jeg en pudsig observation: Gennemsnitsalderen har været forholdsvis lav, og antallet af mandlige deltagere høj! Lærerne er gået ind i projektet med stor begejstring, fx oprettede en skole på Lolland Star Wars som valgfag.

Fagligt indhold i SYLFs projekt

- Den mytologiske skabelon
- Religion:
 1. Taoisme
 2. Buddhisme
 3. Kristendom
- Jediisme

Tillæg

- Ondskab

Selvom Star Wars er et populærkulturelt produkt, kan det fint indgå i skolens undervisning. Eleverne får et indgående kendskab til, hvordan religion og mytologi gennemsyrrer vores kultur og kulturelle produkter – ikke mindst kristendommen. Samtidig får de indblik i asiatiske religioner og forståelse for, hvordan populærkultur kan danne base for nye åndelige fællesskaber – fiktionsbaseret religionsudøvelse.

Harry Potters magiske univers kan noget særligt. Det kan få børn til at læse, men det kan også åbne en ny vinkel til faget kristendomskundskab. Netop derfor udbød Folkekirkens Skoletjeneste i Faxe, Stevns og Køge i efteråret et projektforsløb til mellemtrinnet om Harry Potter og kærlighedens magi.

Af Sidsel Leth Svensson, religionspædagogisk konsulent

Harry Potters univers er kendt og elsket af børn og unge. Mange har læst bøgerne, og endnu flere har set filmene. Der findes næppe et fiktivt univers, som i dag er bredere kendt blandt børn og unge end Harry Potters magiske univers. Et univers som helt aktuelt er suppleret med Newt Scamander, hans fantastiske skabninger og kampen mod mørkets troldmand Gellert Grindelwald.

På den ene side er både bøger og film underholdning, men de berører samtidig temaer som fx godt og ondt, liv og død samt kærlighed og fristelse. Livsfilosofiske emner som vi arbejder med i kristendomskundskab. Dernæst indeholder bøgerne ikke så få direkte og indirekte referencer til den kristne grundfortælling.

Et fælles tredje der engagerer eleverne

Ideen med projektet var at gøre Harry Potters magiske univers til fagligt stof for eleverne og give undervisningen i kristendomskundskab et ekstra pift ved at tage udgangspunkt i en verden, som

eleverne interesserer sig for – bl.a. gennem parallellæsninger af bibelske tekster overfor Harry Potter tekster i uddrag.

Louise Schjoldager, der er lærer på Sankt Nicolai skole i Køge, har arbejdet med projektet i sin 4. klasse og forklarer: »Harry Potter universet er magisk og fantastisk. Det er et univers, eleverne kan lide at være i. Jeg har fået meget kristendomssnak ind på en lidt nemmere måde, fordi eleverne virkelig var engagerede. Det kan nogle gange godt være lidt tungt bare at læse en lignelse, men ved at jeg kunne sige: »I skal virkelig have fat i denne her tekst – forstå den – for vi skal bruge den til at arbejde videre i Harry Potter projektet«, så tog de fat. Kort sagt har det været meget nemmere at få eleverne engagerede.«

Karen Rasmussen er lærer på Kirstinedalsskolen i Køge. Hun har kørt projektet med sin 6. klasse og uddyber: »Det kan være lettere for nogle elever at tale med om etiske dilemmaer, når der bruges fantasytekster. Nogle kan have svært ved at tale med om fx kærlighed eller familie, men når vi taler om et »fælles tredje«, så går det lidt lettere. Et fælles tredje er noget, som er uden for os alle sammen, men som vi har tilsammen. Så kan vi snakke ind i det alle sammen. Ud over dig og mig så har vi det her fælles tredje. Bibeltekster kan af og til være svære som fælles tredje, fordi eleverne har forskellig tro. Derfor fungerer parallellæsninger mellem Harry Potter og bibeltekster godt.«

» Harry Potter og Jesus er begge meget stærke i sindet. Og de beskytter folk. Og de har den her ting, der gør dem venlige, så alle har lyst til at snakke med dem. Jesus er frelseren, og det er Harry på en måde også. Og så kan de begge to magi. «

Elever på Kirstinedalsskolen i Køge om Jesus og Harry Potter

Eksempler på projektets parallellæsninger:

- Næstekærlighed: Eventyret om Trolldmanden og hoppegryden (Barden Beedles eventyr side 3 – 10) vs. Lignelsen om den barmhjertige samaritaner
- Fristelse: Voldemort, der frister Harry med magt og udødelighed (Harry Potter og de vises sten; side 288 linje 13 - side 289 linje 2) vs. Slangen der frister Eva i Paradis
- Kærlighed: Dumbledore, der fortæller Harry om kærlighedens kraft (Harry Potter og Phønixordenen; side 896 linje 10 – 26) vs. Kærlighedens højsang

Magisk leg til de små

Harry Potter universet lægger op til leg og indlevelse. Projektet indeholdt derfor en bred vifte af forslag til, hvordan klassen helt konkret kunne forvandles til Hogwarts i et tværfagligt samarbejde med fx dansk og håndværk og design. Man kunne fremstille tryllestave, fordele eleverne på kollegier, give dem en magisk lærebog og ikke mindst et optagelsesbrev, som det Harry Potter selv fik. Desuden lagde projektet op til en række simple bevægelsesaktiviteter, som kunne gøre universet levende.

»Den legende tilgang har fungeret rigtig fint,« understreger Louise Schjoldager. »I 4. klasse er eleverne stadig små og vil rigtig gerne den her leg. Eleverne syntes, det var mega fedt at blive fordelt på kollegier og at få diplommet. Og vi har fx brugt troldmandsduellen som bevægelsesaktivitet – som en breakers midt i timen.«

Karen Rasmussen valgte rollelegen fra. Dels fordi skolens logistik ikke tillod et tværfagligt forløb, men også pga. klassetrinnet.

»De er for gamle til at lege i 6. klasse,« fortæller hun. »Den nye generation holder tidligere op med at lege i traditionel forstand. Bevægelsesaktiviteter er gode, men i 6. klasse har eleverne for travlt med at finde ud af, hvem de selv er til at lege rollelege.«

Karen Rasmussen udvidede i stedet forløbet med et førstehjælpskursus, fordi klassen gennem parallellæsningen af Troldmanden og hoppegryden og lignelsen om den barmhjertige samaritaner blev meget optagede af, hvordan de kunne hjælpe et menneske i nød.

Eksempler på projektets bevægelsesaktiviteter:

Troldmandsduel (en variation over sten, saks, papir):

To elever stiller sig foran hinanden, løfter tryllestaven til hilsen og bukker. En tredje elev er dommer. Når eleverne har bukket for hinanden, tæller dommeren til tre. Straks herefter kaster duellanterne én af de tre besværgelser: Expelliarmus, Protego eller Confundo.

Tryllestaven skal svinges rigtigt. Expelliarmus er et vandret sving med staven. Confundo er et lodret sving med staven. Protego er et cirkelsving. Man må ikke ændre besværgelse undervejs. Dommeren afgør, hvem der vinder ud fra følgende.

- Expelliarmus slår Confundo
- Protego slår Expelliarmus
- Confundo slår Protego

Udtales formularen forkert eller for langsomt, har man også tabt. Følges besværgelsen ikke med det rigtige sving, har man ligeledes tabt. Bruger man samme formular, er det uafgjort. Duellen gennemføres tre gange, og bedst ud af tre vinder.

Basilisk (en variant af blinkemorder):

Læreren fortæller eleverne, at ét af de allerfarligste mørke væsener er Basilisken. En kæmpe slange hvis blik dræber. Netop det monster som Slytherin gemte på Hogwarts i Hemmelighedernes kammer. Slangen kan dræbes med Gryffindors sværd, som desværre er forsvundet. Men også forbandelsen Incendio, der skaber en magisk ild, kan slå monsteret ihjel.

Incendio: Producerer ild. Flammer flyver ud af tryllestaven. Man siger formularen og laver tre store cirkelsving over hovedet (og peger afslutningsvist på sit mål).

Eleverne sætter sig i en rundkreds. Én af eleverne skal jage monsteret og går udenfor døren. Blandt de andre vælger læreren én, som er Basilisk. Monsterjageren kommer ind igen. Basilisken myrder

de andre ved at blinke til dem. Når man bliver blinket til, siger man: »Slytherins monster tog mig« og lægger sig ned. Monsterjageren skal finde ud af, hvem Basilisken er, inden alle er døde. Monsterjageren dræber Basilisken med Incendio-formularen. Så bliver Basilisken ny monsterjæger, og der vælges en ny Basilisk. Dræber monsterjageren en uskyldig, rejser vedkomne sig op, råber »Protego« og laver et cirkelsving med sin tryllestav. Det blokerer monsterjægerens forbandelse. Glemmer man at blokere forbandelsen, er man død.

» Vi vidste godt, at Harry Potter havde en lille smule med kristendommen at gøre, men ikke at der var så meget. Fx at kærligheden er det stærkeste våben, der findes. Voldemort kan ikke stå imod kærlighed, og det er det samme i Bibelen. Kærligheden er det stærkeste redskab. «

Elever på Kirstinedalskolen i Køge om kristendommen og Harry Potter

Det gode og det onde

Kampen mod mørkets kræfter er et centralt tema i Harry Potters univers – ligesom kampen mellem godt og ondt er det i al fantasy. I Harry Potter og kærlighedens magi skulle eleverne undervejs fremstille deres egen Patronus. I Harry Potter universet er en Patronus en beskyttende kraft, der har form af et dyr og beskytter mod de farlige Dementorer, som suger livsmod og lykke ud af mennesker. Troldmanden fremkalder en Patronus ved at fokusere på et lykkeligt minde.

Og selvom mugglere på mellemtrinnet i danske folkeskoler ikke kan fremkalde rigtige Patronuser, kan de godt reflektere over, hvordan et lykkeligt minde kan hjælpe, når livet gør ondt og i situationer, hvor lykke og livsmod synes langt væk. I det hele taget har samtaler om godt og ondt fyldt meget i projektarbejdet – med udgangspunkt i bibelske fortællinger og Harry Potters kamp mod Voldemort.

Karen Rasmussen opsummerer: »I fantasy er godt og ondt setuppet meget tydeligt. Det er lige før, det bliver karikeret. De her er de onde, og de her er de gode. Man er ikke i tvivl – og det er godt at lægge op mod bibelske fortællinger, for her kan man godt af og til blive i tvivl om, hvem der egentlig er de gode og de onde?«

Om Harry Potter og kærlighedens magi

57 mellemtrins-klasser fra Faxe, Stevns og Køge kommuner har i efteråret 2017 arbejdet med projektforløbet Harry Potter og kærlighedens magi. Projektet gav både mulighed for at omdanne klassen til Hogwarts for en enkelt dag, eller at læreren kunne plukke i forløbet og tilrettelægge det efter lokale forhold.

Og det skete i de dage... at ugler spredte det glædelige budskab om, at en frelser var født, og at mørket havde mistet sin magt. Et lille barn havde besejret ondskaben og måtte leve på flugt i et fremmed land, hvor ingen kendte profetierne om ham. Da barnet kom til skelsalder, bekendtgjorde en røst for ham: »Du er den udvalgte. Du er... Harry Potter!«

Med Narnia-bøgerne som forbillede skabte J.K. Rowling en moderne indgang til det kristne univers, omsatte de antikverede fortællinger og symboler til nutidssprog og gjorde Jesus til en moderne eventyrhelt.

1) Jesu lignelser er ikke længere nutidige

Forarges moderne danskere over, at Jesus hang ud med »toldere og syndere«? Næppe. For Dan-

mark er ikke besat af en fremmed magt, som kræver told, og de fleste moderne mennesker er ikke tynget af Tora's lovregler.

Den moderne Jesus afviser bøllerne med magt og penge. I stedet tager han bolig i Rons fattige, men hjertevarme, familie. Jesus tager mobbeofre til sig og bliver ven med dem. Hele vejen igennem bogen ser Harry Potter direkte igennem sine medmenneskers status og lige ind i deres hjerter.

» Fantasy viser en vej bort fra vores verden til en fantasiverden, hvor den afmægtige bliver stærk, og det gode vinder over det onde. Glæden i det kristne budskab er, at utopien allerede er virkeligt til stede i vores egen verden. «

2) Det indre persongalleri

Persongalleriet i Harry Potter giver moderne læsere indre forestillingsbilleder. Når vi læser Bibelen, bliver fortællingerne mere levende, hvis vi har indre billeder af Bibelens hovedpersoner. Prøv at gætte, hvilke bibelske personer, der gemmer sig bag nedenstående beskrivelser:

Hagrid baner vejen for Harry Potter, og er blandt hans første tilhængere. Ved mødet med Hagrid åbenbares Harry Potters sande identitet som den udvalgte. Hagrid lever ude i skoven. Han går på jagt og går klædt i vildmandstøj og med viltet skæg. Hagrid færger eleverne over vandet, til Hogwarts.

Harry Potter har aldrig kendt sine virkelige forældre. Det er spået om ham, at han skal vinde over mørket og ondskaben. Harry Potter foretrækker de udstødte som sine venner. Harrys blod er skjold og beskyttelse mod ondskaben. Han ofrer sit liv, for at resten af troldmandsverdenen må blive befriet. Men efter sin død genopstår han.

Dumbledore styrer en skole med mange boliger, både for de gode og de onde. Han ved alt, hvad der foregår på skolen, men blander sig ikke i elevernes valg. Dumbledore er god og har tidligere trængt ondskaben tilbage. Nu overlader han scenen til Harry Potter og hans venner. Dumbledore er dog aldrig helt borte. Når hans tilhængere påkalder ham, sender han hjælp gennem Fugl Fønix.

3) At være tro mod sine værdier

Harry Potters værdigrundlag kan genfindes i Bibelen. Når man sympatiserer med værdierne i Harry Potter, er der en genkendelsens glæde i at genfinde værdierne i kristendommen. Stammer disse temaer fra Bibelen eller Harry Potter?

Valget mellem godt og ondt. At fravælge rige og indflydelsesrige venner og tilvælge fattige og udstødte. At vælge et normalt, ydmygt liv og undlade at bruge sin magt. Dilemmaet mellem en uforstående biologisk familie og et selvvalgt, åndeligt fællesskab. Valget mellem at følge regler og leve et trygt liv eller bryde regler for en højere sags skyld og acceptere ansvaret for regelbruddene.

Harry Potters eventyrverden lægger op til en debat om virkelige helte, som også er tro mod deres værdier. Værdier, som ofte har deres fundament i den kristne tro eller kristne kultur. Forslag: Kristus og Paulus, Jeanne D'Arc og Bonhoeffer, Martin Luther King, Desmond Tutu & Nelson Mandela, Leonardo Boff og Moder Theresa.

» Harry Potter er en uforpligtende indføring i kristendommen, hvor alt det antikverede er skåret bort, og fællesskabet består af fans i alle aldre. «

4) Utopien er allerede virkelighed

Harry Potter er en uforpligtende indføring i kristendommen, hvor alt det antikverede er skåret bort, og fællesskabet består af fans i alle aldre. Det søgende menneske, som drømmer om en vej ud af afmagt, finder løsningsmodeller i Harry Potter: Bøgerne rummer ondskab og lidelse, men også veje ud af disse fastlåste og angstfremkaldende situationer.

Når læseren efterfølgende står med hverdagens praktiske udfordringer, kan kirken bygge videre på de værdier og det verdensbillede, som læseren har mødt i Harry Potter. Kirken tilbyder et virkeligt gudsforhold i stedet for det fiktive Hogwarts, en virkelig Kristus i stedet for fiktionens Harry Potter, en virkelig Helligånd i stedet for Fawkes (Fønix) og en anvisning til virkelige moralske handlinger i stedet for læserens medleven i Harry Potter og hans venners heltegerninger.

Når vi savner bøgernes uselviske, varme og kærlige rektor, Dumbledore, som ser hver eneste af sine elever og rejser de svageste elever til sejrherre i kampen om skolepokalen, anviser kristendommen os en virkelig, kærlig og skabende Gud, som bliver ved at vise os vejen, vi skal gå, og som griber os, når vi falder. En far i himlen, vi kan bede til, og som ikke forsvinder, når vi smækker bogen sammen og begiver os ud i det virkelige liv.

Fantasy viser en vej bort fra vores verden til en fantasiverden, hvor den afmægtige bliver stærk, og det gode vinder over det onde. Glæden i det kristne budskab er, at utopien allerede er virkeligt til stede i vores egen verden.

Game of Thrones fortæller om de grå menneskers kamp mod døden

Den populære fantasy-serie kan virke nærmest nihilistisk i sine karakterers amoralske færden gennem den barske middelalder, men Game of Thrones er også en fortælling om skæbnelod og sammenhold mod menneskets største og sidste fjende.

Af Mikkel Medom, studerende ved Danmarks Medie- og Journalisthøjskole

Kampen mellem det gode og det onde er hjørnестenen i enhver fortælling, særligt i eventyrgenre, hvor lyset og mørket som oftest er hinandens diametrale modsætninger. De to mest populære eventyrfortællinger Heksen, Løven og garderobeskabet og Ringenes Herre er begge bygget på dikotomier, hvor det gode ikke rummer det onde, og det onde ikke rummer det gode, men hvor lyset og mørket er delt direkte på midten af en uoverskridelig moralsk skillelinje.

Anderledes forholder det sig med Tv-serien Game of Thrones, der er en vellykket adaption af George R.R. Martins bogserie A Song of Ice and Fire. Hvor Narnia og Midgårds befolkning er delt op i sort og hvid, er kongeriget Westeros fra Game of Thrones snarere en grå masse, hvor de fleste karakterer befinder sig i spændingsfeltet mellem horn og vinger. Der bliver begået politiske underløb, voldtægter, hekseafbrændninger og fadermord, men hele tiden formår serien at lade seeren sympatisere med politikerne, overgrebsmanden, afbrænderen og den forpinte søn.

Game of Thrones store styrke er nemlig at tegne karaktererne, ikke som fastlåste figurer, men som mennesker, der kan flytte sig fra deres korrupte udgangsposition mod noget større og bedre.

Godt og ondt på begge sider

Ringenes Herre og Narnia er begge historier, der er skrevet henholdsvis under og i efterdønningerne af anden verdenskrig, og historierne afspejler en samtid, hvor man havde en krystallklar ondskab at opponere mod.

På samme måde afspejler Game of Thrones en samtid, hvor den definitive modstander tilsyneladende er forsvundet, og det politiske landskab er blevet langt mere broget. Som den stoiske krigsve-
teran og kongelige rådgiver Jorah Mormont fortæller sin krigsglade dronning:

»Det er fristende at se dine fjender som onde. Men der er godhed og ondskab på begge sider af enhver krig, der nogensinde er blevet udkæmpet«.

Men selvom den definitive ondskab ikke er tilstedeværende i størstedelen af serien, lurder den latent bag den tårnhøje ismur, der grænser mod den nordligste del af kontinentet Westeros, og i de sidste sæsoner er ondskabens tilstedeværelse blevet intensiveret. 'De hvide vandrere', der før var anset som sagnvæsener, udgør nu en reel trussel for alle menneskers overlevelse. Om du tilhører Lannister-klanen, Baratheon-klanen, er tyv eller konge, helt eller forbryder, truer den hvide bølge med at udslette ethvert spor af liv i en evig vinter.

Døden diskriminerer ikke

Ligheden mellem De hvide vandrere og den globale opvarmning er til at få øje på og er en analogi, som forfatteren til originalmaterialet George R.R. Martin også har vedstået. Ligesom De hvide vandrere diskriminerer den globale opvarmning heller ikke mellem, hvem den udsletter. Det er en hel anden form for ondskab, der ikke kan tales til ro eller forhandles med. Den bærer ikke et flag eller kæmper for en ideologi. Den er faktisk ikke engang ond. Den er et vilkår.

Den reneste figur, vi møder i Game of Thrones, er den heltmodige Jon Snow, der starter som en bastard, stationeret i den bidende kulde på ismuren, hvor han bliver sat i et broderskab, der har svoret at beskytte kongeriget mod alt nord for det kolde fæstningsværk. Men det går snart op for Jon Snow, at fjenden ikke er de vilde nomade-mennesker, som er bosat nordpå, hvilket ellers har været broderskabets overbevisning i årtusinde. Jon Snow kæmper således både med at overbevise sine medbrødre og resten af kongeriget om De hvide vandreres eksistens, men også med at få menneskeheden til at indse, at vi alle vil dø, hvis ikke vi står sammen med vores forhenværende fjender.

»Der findes kun én kamp«

... Fortæller vor helt. Men der bliver kæmpet flere tusinde i Game of Thrones-universet, hvilket efterhånden skubber seeren frem mod erkendelsen af, at de interne stridigheder mellem fraktionerne i Westeros bliver tiltagende ligegyldige i takt med, at De hvide vandrere og den totale ødelæggelse nærmer sig. Som Jon Snows rådgiver Davos Seaworth siger:

»Hvis ikke vi forkaster vor fjendtlighed og står sammen, vil vi dø, og så er det ligegyldigt, hvilket skelet, der sidder på tronen«.

Selvsamme analogi kan man drage over den virkelige verdens militære og politiske konflikter, der alle blegner i lyset af klimaforandringernes dødsdom, som vil falde, såfremt vi ikke formår at stå sammen og kæmpe imod.

Game of Thrones er således i sin insisteren på nuance også en fællesskabsfortælling om, at mennesket grundlæggende er ens, fordi vi alle deler dødens skæbnelod. Det er dette slægtsbånd, der sammenbinder bonden, kongen, morderen, frelseren og alle dem midt imellem, og som gør Game of Thrones til mere end den klassiske kamp mellem lyset og mørket, fordi fortællingen postulerer, at vi alle står halvvejs hengemt i den skygge, som døden kaster.